وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

ژمارە : ١٤٦٦١ لە ٢٠١٠/١٠/١٠

ڕێنمایی هەڵکەناندنی بیری ئاو ژمارە (١)

یەکەم : ئەو زاراوانەی دادێن ، ئەو مانایانە دەگەیەنن کە بەرامبەریان دیاری کراوە .

١. **وەزارەت :** وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو .

٢. **وەزیر:** وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو .

٣. **بەڕێوەبەرایەتی گشتی :** بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوی ژێر زەوی .

٤. **بیر هەڵکەن :** بەڕێوبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ونووسینگە وکۆمپانیاکانی کەرتی تایبەت تایبەت به کاری هەڵکەندن و تێست .

٥. **لایەنی سوودمەند :** هاووڵاتی یان جووتیار یان کەسی مەعنەوی کە بیری ئاوی بۆ هەڵدەکەندرێت .

٦. **بیری ئاو :** ئەو بیرەیە کە بڕ و جۆرێك ئاو بەرهەم دەهێنێت کە لەگەڵ مەبەستی هەڵکەندنەکەی دەگونجێت .

٧. **جۆرەکانی بیر :**

أ- بیری ڕووکەش (سەر زەوی) : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بە دەست یان بە ئامێری بیر هەڵکەندن هەڵدەکەندرێن وە قووڵییان لە نێوان (سفر تا ٥٠) مەترە .

ب- **بیری قووڵ :** ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بە قووڵی زیاتر لە (٥٠) مەتر هەڵدەکەندرێن بە ترومپا ئاوەکەیان دەردەهێنرێت .

ت- بیر ی هەڵقووڵاو (ئیرتیوازی) : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە ئاوەکەیان بە شێوەیەکی ئاسایی هەڵدەقوڵێت وپێویست بە ترومپا ناکات .

پ-بیری گشتی : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە لەسەر داوای لایەنی فەرمی یان نیمچە فەرمی بۆ پڕۆژە گشتیەکان بە مەبەستی سوودی گشتی هەڵدەکەندرێن هەروەها بۆ دابین کردنی ئاوی خواردنەوە بۆ مرۆڤ و ئاژەڵ لە گوندەکان و سنووری شارەوانییەکان .

ج- بیری کەرتی تایبەت : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە لەسەر داوای هاووڵاتی بۆ سوودی تایبەت هەڵدەکەندرێن

ح- بیری سەرکەوتوو : ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بەرهەم و جۆری ئاوەکەیان لەگەڵ مەبەست وئامانجی هەڵکەندنەکەی و پێوەری زانستی و ستاندەرەکاندا دەگونجێت .

خ-بیری سەرنەکەوتوو :

١- لە ڕووی هایدرۆجیۆلۆجییەوە ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بەرهەم و جۆری ئاوەکەیان لەگەڵ پێداویستی پڕۆژە و مەبەست وئامانجی هەڵکەندنەکەیان و پێوەری زانستی و ستاندەرەکاندا ناگونجێت و ڕێژەی ڕێگە پێدراو (١٠٪) زیاتر نەبێت بۆ ئەو بیرانەی کە بە ئامێری بەڕێوەبەرایەتییەکانی ئاوی ژێر زەوی بۆ لایەنی فەرمی و سوودی گشتی هەڵدەکەندرێن .

٢- له ڕووی تەکنیکییەوە ئەو بیرانە دەگرێتەوە کە بە هۆی گرفتێکی تەکنیکی سەرکەوتوو نابن وەك (خواری بیر، پچڕانی بۆڕی ناوپۆش ،پچڕانی بۆڕی هەڵکەندن ....هتد) ڕێژەی ڕێگە پێدراو بۆ بیری سەرنەکەوتوو لە ڕووی تەکنیکییەوە (٣٪) زیاتر نەبێت بۆ ئەو بیرانەی کە بە ئامێری بەرێوەبەرایەتییەکانی ئاوی ژێر زەوی بۆ لایەنی فەرمی و سوودی گشتی هەڵدەکەندرێن .

٣- هەڵکەندنی بیری ئەزموونی ، بیری توێژینەوە و بیری زۆر قووڵ هەردوو خاڵی (١) و (٢) نایانگرێتەوە

دووەم : دووری نێوان دوو بیر :

دووری نێوان دوو بیر بە پێی جۆری بیرەکە و مەبەستی هەڵکەندنەکەی دیاری دەکرێت ، لەگەڵ ڕەچاو کردنی جۆری چینی ئاو هەڵگر و ڕاپۆرتی جیۆلۆجی ئەو ناوچەیەی کە بیرەکەی تێدا هەڵدەکەندرێت بەم شێوەیە :

- دووری نێوان بیرەکان لە ناوچەی بەردی کارستی (حەوزی کارستی) کە بریتییە لە بەردی کلس (limestone) و هەندێ بەردی گۆڕاو (Metamorphic rocks) و پێکهاتەی وەك (Tanjero fn.) کە پێویستە لە (٢٠٠) مەتر کەمتر نەبێ بۆ هەر سێ پارێزگا و گەرمیانیش .
- دووری نێوان بیرەکان لە پێکهاتەی دەنکۆڵەییدا .

أ- پارێزگای هەولێر :

حەوزی سەروو (باکوور) :- پێویستە دووری نێوان دوو بیر (٤٥٠) مەتر بێت .

حەوزی ناوەراست :- پێویستە لە (٦٠٠) مەتر کەمتر نەبێت .

حەوزی خواروو (باشوور) :- پێویستە دووری نێوان دوو بیر (٥٥٠) مەتر بێت .

ب- پارێزگای سلێمانی :

پێویستە لە (٤٠٠) مەتر کەمتر نەبێت .

ت- پارێزگای دهۆك :

١. لە دەشتی سێمێل و زاخۆ و شێخاندا پێویستە لە (٥٠٠) مەتر کەمتر نەبێت .

٢. لە دەشتی ئاکرێ و ئەو ناوچانەی بیرەکانیان ئیرتیوازی دەردەچێت پێویستە لە (٦٠٠) مەتر کەمتر نەبێت

ث-ئیدارەی گەرمیان :

پێویستە لە (٣٠٠) مەتر کەمتر نەبێت .

عەمباری ئاوی ژێر زەوی دەنکۆڵەیی (Intergranular aquifers) بریتییە لە (نیشتووی نوێ وپێکهاتەی بەختیاری) بارودۆخی شیاو و گونجاو لە ڕووی (structure) و تۆپۆگرافیایی پێکهاتەی (Upper Fars) یش دەبێتە عەمبار وەك دەشتی حەریر و دیبەگە .... هتد .

ج- بیرەکانی سوودی گشتی (نفع عام) کە بۆ شارو شارۆچکەو گوندەکان بە مەبەستی دابین کردنی ئاوی خواردنەوە هەڵدەکەندرێن یان بۆ پرۆژەی ستراتیجی کە تۆڕی ئاو نەگەیشتۆتە ناوچەکە برگەی (دووەم) نایانگرێتەوە . سوودی گشتی (نفع عام) : واتە لایەنی پەیوەنداری فەرمی (حکومی) .

سێیەم : دووری شوێنی بیرەکان لە کانی و کاریز و پڕۆژە و سەرچاوەکانی ئاو :

بە هیچ جۆرێك ڕێگە بە هەڵکەندنی بیر لە نزیك کانی و کاریزەکان و پڕۆژە و سەرچـاوەکانی ئـاو نادرێـت ، پێویستە شوێنی بیرەکە بە لایەنی کەمەوە (٥٠٠) مەتر لەو سەرچاوانەی ئاو دوور بخرێتەوە ، وە لـەکاتی هەبوونی کانی ووشك بوو دەبێت شوێنی بیر هەمان دووری (٥٠٠) م بێت .

چوارەم :

مۆڵەتی بیر هەڵکەندنی کشتوکاڵی کاتێك دەدرێت کە هیچ بوارێك بۆ سوود وەرگرتن لە بـەکارهێنانی ئـاوی سەر زەوی نەبێت ، ئەمەش لە ڕێگای وەرگرتنی پشتگیرییەك لە بەڕێوبەرایەتی ئاودێری و ئـاوی سـەر زەوی پارێزگاکان .

پێنچەم : ڕێنمای هەڵکەندنی بیری گشتی (ئاوی خواردنەوە ، کشتوکاڵ ،پیشەسازی) :

١. داواکاری لایەنی سوودمەند بۆ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان پاڵپشت بە نووسراوێکی ڕەزامەندی یەکە ئیدارییەکان (قایمقامیەتی قەزا،بەڕێوەبەرایەتی ناحیە یان سەرۆکایەتی شارەوانی) بۆ پارێزگا بەرزبکرێتەوە بۆ هەڵکەندنی بیر لە ناو زەو ییەکی دیاری کراو ، کە هیچ جۆرە کێشەیەکی لەسەر نەبێت .

٢. کەشف کردنی شوێنی بیرەکە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان و نوێنەری یەکەی کارگێری ناوچەکە دیاری کردنی ژمارەی کەسانی سوودمەند و ئامادەکردنی ڕاپۆرتێکی جیۆلۆجی .

٣. ناردنی ڕاپۆرتی ئەو لیژنەیە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوی ژێر زەوی بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی .

٤. دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی و مۆڵەت لە بەڕێوبەرایەتی گشتی ئاوی ژێر زەوی ، ڕێگە بەلایەنی داواکار دەدرێت بۆ هەڵکەندنی بیرەکەی .

٥. مۆڵەتی بیری بەدیل دەدرێت بەپێی پشکنین و ڕاپۆرتی جیۆلۆجی پاش دڵنیابوون لەوەی کە بیرە کۆنەکە ووشك بووە یان پڕبووتەوە وە بیری بەدیلەکە لە نزیك بیرە ووشك بووەکە یان پڕبووەکە هەڵدەکەندرێت بەمەرجێك بیرە کۆنەکە پڕبکرێتەوە .

شەشەم : ڕێنمایی هەڵکەندنی بیر بۆ کەرتی تایبەت :

١.داواکاری لایەنی سوودمەند بۆ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان پاڵپشت بە نووسراوێکی پشتگیری لە پارێزگا یان قایمقامیەتی قەزا یان بەڕێوەبەرایەتی ناحیە یان سەرۆکایەتی شارەوانی بۆ هەڵکەندنی بیر .

٢.کەشف کردنی شوێنی بیرەکە لەلایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان و ئامادەکردنی ڕاپۆرتێکی جیۆلۆجی .

٣.ناردنی ڕاپۆرتی ئەو لیژنەیە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوی ژێر زەوی بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندنی

٤. دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی و مۆڵەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئاوی ژێر زەوی ، ڕێ دەدرێت بە لایەنی داواکار بۆ هەڵکەندنی بیرەکەی .

٥. مۆڵەتی بیر هەڵکەندن بە وێستگەی سووتەمەنی و غەسل وکارگەی بچوك و مزگەوت و بینای بازرگانی و کۆگای کەرتی تایبەت و هیتر نادرێت کە تۆڕی ئاوی گەیشتبێتە ئەو شوێنانە لەکاتێك گەر تۆڕی ئاو نەبوو نووسراوێك یان ڕوون کردنەوەیەك لە فەرمانگە و بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ناوچەکان بهێنن کە ناتوانن ئاوی پێویستیان بۆ دابین بکەن ، هەروەها دوای گونجاندنی لەگەڵ ڕێنماییەکانی بیر هەڵکەندن و دیاری کردنی جۆری زەو ییەکەی لەلایەن شارەوانی یان بەڕێوەبەرایەتی تۆمار کردنی خانووبەرەی پارێزگاکان .

٦. مۆڵەتی هەڵکەندنی بیر بە کانی چەو ولم نادرێت .

٧. مۆڵەتی هەڵکەندنی بیر بۆ کارگەی بەرهەم هێنانی ئاوی کانزایی وخواردنەوەکان بەپێی ئەم مەرجانە دەبێ :

- ئەگەر پارچە زەوی تەرخان کراو هیچ کانی وسەرچاوەی ئاوی سەر زەوی گونجاو وشیاوی لێ نزیك نەبوو.
- پارچە زەوی تەرخان کراو دەبێ لەدەرەوەی سنووری شارەوانی شار وشارۆچکە وقەزا وناحیە وگوندەکان بێ .
- دەبێ بیری پرۆژەی ئاوی کانزایی لە پێکهاتەی جیۆلۆجی دەنکۆڵەییدا هەڵبکەندرێت بەتایبەتیش پێکهاتەکانی (نیـــــشتووی نـــــوێ ، بــــەختیاری) ، هـــــەروەها لــــــە پێکهاتــــــەی کارســـــــتی (Pilaspi,Aqhra-Bekhma,Qamchuqa,Kometan) ...هتـــد، هـــەروەها نـــابێ لەســـــەر پێکهاتـــەی جیۆلـــۆجی (Tanjero)،(Kolosh) Khurmala Limestone) و (Snjar Limestone) بـــــیر هەڵبکەندرێت چونکە چۆنایەتی ئاو لەم پێکهاتانەدا لە ڕووی کیمیاییەوە گونجاو نییە .

٨.بە هیچ جۆرێك ڕێگە بە فرۆشتنی ئاوی ژێر زەوی و دانانی (شەمعە) لەسەر بیری کەرتی تایبەت نادرێت بەڵێننامەش لەلای دادنووس لە خاوەن بیر وەردەگیرێت ، بە پێچەوانەوە مۆڵەتی بیرەکەی لێ وەردەگیرێتەوە و بیرەکەی پڕ دەکرێتەوە .

حەوتەم : ڕێنمایی هەڵکەندنی بیری کشتوکاڵی :

١. هاووڵاتی یان جووتیار داواکارییەك پێشکەش بە لقی کشتوکاڵی تایبەت بە نـاوچــەکەی دەکـات بـۆ هەڵکەندنی بیرێك لە ناو زەوییەکەیدا لەلایەن ڕووپێوی (مساح) لقی کشتوکاڵییەوە کەشفێکی بۆ دەکرێت بە مەبەستی دیاری کردنی شوێنی بیرەکانی ناوچەکە لەسەر نەخشەیەك ، بە نـووسـراوێـك بـۆ بەڕێوەبەرایەتی زەوی و زار دەنێردرێت . پێویستە ڕووبەری زەوییەکەی لە (٥) دۆنم کەمتر نەبێت لە ناوچەی شاخاوی لە هەر سێ پارێزگا (هەولێر ، سلێمانی ، دهۆك و ئیدارەی گەرمیان) ، هەروەها (٢٠) دۆنم لە ناوچەی دەشتایی هەر سێ پارێزگاکە و ئیدارەی گەرمیان .

٢. بـەڕێـوەبـەرایـەتـی زەوی وزار یـــان بەڕێـوەبـەرایـەتـی ئـاوی ژێـر زەوی ناوچـەکـە نـووسراو بـۆ چـەنـد بەڕێوەبەرایەتیەکی پەیوەندیدار بە هەڵکەندی بیر دەکات بە مەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندییان ، پێویستە لەلایەن ئەو بەڕێوەبەرایەتیانەوە بە نووسراو وەڵام بدرێتەوە ،کە ئەم بەڕێوەبەرایەتیانە دەگرێتەوە .

أ- بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری و ئاوی سەرزەوی پارێزگاکان (بە مەبەستی هێنانی پشتگیرییەك کە هیچ بوارێك بۆ سوود وەرگرتن لە بەکار هێنانی ئاوی سەر زەوی نییە) .

ب- بەڕێوەبەرایەتی ڕێگاو بانی ناوچەکە (بە مەبەستی دیاری کردنی شوێنی بیرەکە بە دووری (٧٥) مەتر لە ڕێگا و شەقامی سەرەکییەوە) .

٣. دوای هێنانی ڕەزامەندی ئــەو بەڕێوەبەرایەتیانــەی کــە پێــشتر ناویــان هــات ، بەڕێوەبەرایــەتی زەوی و زاری ناوچەکە بە نووسراوێك ئەو ڕەزامەندییانە بۆ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکە دەنێرێت .

٤. دابین کردنی سیستەمی ئاودانی گونجاو لە لایــەن ســوودمەندەکە (خــاوەن زەوییەکــەوە) یــان هێنــانی بــەڵێن نامەیەك بۆ بەکارهێنانی ، شێوازی سیستەمەکەش لــە لایــەن بەڕێوەبەرایــەتی ئــاودێری و ئــاوی ســەر زەوی پارێزگاکان دیاری دەکرێت .

٥. بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی ناوچەکە لیژنەیەك دەنێرێتە سەر زەوییەکە بە مەبەستی کەشف کردن و دیــاری کردنی شوێنێکی گونجاو بۆ هەڵکەندی بیرەکە بە ئامێری (G.P.S) و سەبارەت بە دیاری کردنی قــووڵی بــیر بە پێی تایبەتمەندیی پێکهاتە و عەمباری ئاوی ژێر زەوی و ڕاپۆرتی لیژنەی کەشف دەبێت .

٦. لیژنەی ناوبراو ڕاپۆرتێك ئامادە دەکات و بە نووسراوێك بــۆ بەڕێوەبەرایــەتی گــشتی دەنێرێــت بــە مەبەســتی وەرگرتنی ڕەزامەندی بۆ پێدانی مۆڵەتی بیر هەڵکەندن بۆ هاووڵاتی داواکار .

٧. دوای وەرگرتــنی ڕەزامــەندی بــەڕێوەبــەرایــەتی گـــــشتی لـــــەسەر پیـــدانی مـــۆڵـــەتـــی هـــەڵـــکـــەنـــدنـــی بــیرێــك بـــۆ هاووڵاتییەکــە ، بەڕێوەبەرایــەتی ئــاوی ژێــر زەوی ناوچــەکە مۆڵــەتی هەڵکەنــدنی بیرێــك بــە هاووڵاتییەکە دەدات پاش واژوو کردنی گرێ بەستێك لەگەڵ ئــەو نووســینگە و کۆمپانیایانــەی کــە مۆڵــەتی هەڵکەندنی بیریان لــە وەزارەتــی کــشتوکاڵ و سەرچــاوەکانی ئــاو/ بەڕێوەبەرایــەتی گــشتی ئــاوی ژێــر زەوی وەرگرتووە .

٨. پێویستە لەسەر هاووڵاتی مۆڵەت پێدراو لە ماوەی (٦) مانگدا بیرەکەی هەڵبکــەنێت ، ئەگــەر لــەو ماوەیــە زیاتر دواکەوت پێویستە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایــەتی ئــاوی ژێــر زەوی ناوچــەکە کەشــفی نــوێی بــۆ بکرێتەوە .

٩. دەبێت پێوەر (گێج) لەسەر بیرەکە لە لایەن خاوەن بیرەوە دابنرێت .

١٠. لە کاتی هەڵکەندنی بیر لە ناوچە و حەوزی ئیرتیوازی وەك دەشتی (هەولێری ســەروو ، شــارەزوور ، ئــاکرێ- بەردەڕەش) دا پێویستە بیر هەڵکەن ڕەچاوی ئەوە بکات کــە چــینە ئیرتوازییــەکان هەڵنەکــەنێت و ڕێنمــایی فەرمانگە و جیۆلۆجی پسپۆر وەربگرێت بۆ حجز کردنی چینەکانی سەرەوەو دانانی قوفل بۆ کــۆنترۆڵ کردنــی ئەو بیرەی کە ئیرتیوازی دەردەچێت .

١١. وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو سەرپشکە لە ڕاگرتنی هەڵکەندنی بــیر بــۆ کــەرتی تایبــەت لــە هــەر بەشێك یان حەوزێك کە دوای توێژینەوە دەرکەوت کە ئاستی ئاوی ژێر زەوی بە شــێوەیەکی بەرچــاو دابــەزیوە یان پیس بووە یان ڕێژە و چڕی خوێ و نتراتی بەرز بووەتەوە .

١٢. دوای کەشف کردن ئەگەر داواکار لە ماوەی مانگێکدا بەبێ هۆ مۆلەتەکەی تەواو نەکرد ئــەوا مــافی مۆڵــەت پێدانی نامێنێت .

هەشتەم : مۆڵەتی نووسینگە و کۆمپانیای ئامێری بیر هەڵکەندن و تێستی بیر :

❖ مۆڵەتی نووسینگە و کۆمپانیای ئامێری بیر هەڵکەندن :

١. پێشکەش کردنی داواکارییەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان .
٢. پێویستە داواکار شارەزایی لە کاری بیر هەڵکەندن هەبێت یان ئەندازیارێکی پسپۆر یان تەکنیکارێکی شارەزا لەکاری هەڵکەندن کاری لە لا بکات .

٣. پێویستە داواکار جگە لە ئامێری بیر هەڵکەندن ئەم ئامێرانەشی هەبێت :
أ. ساوندەر (Sounder) .
ب.ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیر بە پێی هێڵەکانی پانی و درێژی ، هەروەها بەرزی شوێنی بیر لە ئاستی ڕووی دەریاوە .
ت.سندووقێك بۆ دانانی نموونەی پێکهاتەی جۆر بە جۆری جیۆلۆجی لەکاتی هەڵکەندنی بیرەکە دا
ث.ئۆتۆمبیلی تانکەر بۆ دابین کردنی ئاو .
ج. کەرەڤانەی گەڕۆك .
٤. کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لە لایەن لیژنەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و وردبین کردنی هەموو ئامێر و کەل و پەلەکانی .
٥. نووسینی ڕاپۆرتێك لە لایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ، پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نوسین لە لایەن لیژنەی تایبەت بە مۆڵەت پێدانی نووسینگەکانی بیر هەڵکەندن و نووسینگەکانی تێستی بیر کە لە بەڕێوەبرایەتی گشتی ونوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) دیاری کراوە ، بەڕێوەبەری گشتی سەرپشکە کە مۆڵەت نەدات ئەگەر پارێزگا کە پێویستی پێی نەبێت .
٦. دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی ، مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکار دەدرێت .
٧. پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری بیر هەڵکەندن هەبێت کە کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجییانی کوردستان پشتگیری بکات ، لەکاتی جیای جیای بیر هەڵکەندندا سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەستی وەرگرتنی نموونەی پێکهاتەی جیۆلۆجی و دیاری کردنی قوولّی بیرەکە و دواتر دروست کردنی سکێچی بیرەکە .
٨. پێویستە نووسینگە کە هەموو ئەو مەرجە تەکنیکییانەی لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکانەوە دەردەچێت سەبارەت بە هەڵکەندنی بیر جێ بەجێ بکات .
٩.پێویستە نووسینگە لە دوای (١) مانگ لە تەواو بوونی کاری بیر هەڵکەندن و پشکنین ، هەموو زانیاریی جیۆلۆجی وهایدرۆجیۆلۆجی وشی کردنەوەی کیمیایی لەسەر بیرەکە پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکە بکات.

١٠. بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان سەرپشکە لەوەی هەر کاتێك بیەوێت کەشـف و پـشکنینی ئامێرەکانی بیر هەڵکەندن بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

❖ مۆڵەتی نووسینگەی تێست بە کۆمپرێسەر :

١. پێشکەش کردنی داواکارییەك بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان .

٢. پێویستە داواکار شارەزایی لـە کـاری پـشکنین و تێـست کردنـدا هـەبێت یـان ئەنـدازیارێکی پـسپۆر یـان تەکنیکارێکی شارەزا کاری لە لا بکات .

٣. پێویستە داواکار جگە لە کۆمپرێسەر ، ئەم ئامێرانەشی هەبێت :

أ- ساوندەر (Sounder) .

ب- ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیرکە .

٤. کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لە لایەن لیژنەیـەکی بەڕێوەبەرایـەتی ئـاوی ژێـر زەوی و وردبـین کردنـی هەموو ئامێر و کەل و پەلەکانی .

٥. نووسینی ڕاپۆرتێك لە لایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ، پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نوسین لەلایەن لیژنەی تایبەت بە مۆلەت پێدانی نووسـینگەکانی بـیر هەڵکەنـدن و نووسینگە کانی تێستی بیر ، کە لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و نوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) پێك هاتووە ، بەڕێوەبـەری گـشتی سەرپـشکە کـە مۆڵـەت نـەدات ئەگـەر پارێزگا کە پێویستی پێی نەبێت .

٦. دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی ، مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکار دەدرێت.

٧. پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری تێست کـردن هـەبێت و پشتگیری کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجی هەبێت وە سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەسـتی تێـستی بیرەکە پاشان ئامادە کردنی فۆرمی تێستی بیرەکە .

٨. پێویـستە نووسـینگە هـەموو ئـەو مەرجـە تەکنیکییانـەی لـە لایـەن بەڕێوەبەرایـەتی ئـاوی ژێـر زەوی پارێزگاکانەوە دەردەچێت سەبارەت بە تێستی بیر جێبەجێی بکات .

٩. پێویستە نووسینگە دوای یەك مانگ لە تێست کردنی بیرەکە فۆرمی تێست پێـشکەش بـە بەڕێوەبەرایـەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکە بکات .

١٠. بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان سەرپشکە هەر کاتێك بیەوێت کەشـف و پـشکنینی ئامێرەکـانی تێست و پەرەپێدانی نووسینگە بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

❖ مۆڵەتی نووسینگەی تێست بە ترومپا :

١. پێشکەش کردنی داواکارییەك بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان .

٢. پێویستە داواکار شارەزایی لە کاری پشکنین و تێست کردندا هەبێت یان ئەندازیارێکی پسپۆر یان تەکنیکارێکی شارەزا کاری لە لا بکات .

٣. پێویستە داواکار جگە لە ترومپا ئەم ئامێرانەشی هەبێت :

أ- ساوندەر (Sounder) .

ب- ئامێری (G.P.S) بۆ دیاری کردنی شوێنی بیرەکە .

٤.کەشف کردنی ئامێرەکانی داواکار لە لایەن لیژنەیەکی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی و وردبین کردنی هەموو ئامێر و کەل و پەلەکانی .

٥.نووسینی ڕاپۆرتێك لە لایەن لیژنەکەوە و ناردنی بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی بۆ وەرگرتنی ڕەزامەندی ،پاش دیراسە کردن و ڕاپۆرت نووسین لە لایەن لیژنەی تایبەت بە مۆڵەت دانی نووسینگەکانی بیر هەلکەندن و نووسینگەکانی تێستی بیر کە لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی و نوێنەرایەتی هەر سێ بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی (هەولێر،سلێمانی،دهۆك) دیاری کراوە ، بەرێوەبەری گشتی سەرپشکە کە مۆڵەت نەدات ئەگەر پارێزگاکە پێویستی پێی نەبێت .

٦.دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی بەڕێوەبەری گشتی مۆڵەتی نووسینگە بە لایەنی داواکار دەدرێت .

٧.پێویستە خاوەن نووسینگە سەرپەرشتیاری جیۆلۆجی هەبێت کە شارەزایی لە بواری تێست کردن هەبێت و پشتگیری کۆمەڵە یان سەندیکای جیۆلۆجی هەبێت ، سەردانی شوێنی بیرەکە بکات بە مەبەستی تێستی بیرەکە پاشان ئامادە کردنی فۆرمی تێستی بیرەکە .

٨.پێویستە نووسینگە کە هەموو ئەو مەرجە تەکنیکییانەی لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکانەوە دەردەچێت سەبارەت بە تێستی بیر جێبەجێی بکات .

٩.پێویستە نووسینگە دوای یەك مانگ لە تێست کردنی بیرەکە فۆرمی تێست پێشکەش بە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکە بکات .

١٠. بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاکان سەرپشکە هەر کاتێك بیەوێت کەشف وپشکنینی ئامێرەکانی تێستی نووسینگە بکات بۆ دڵنیابوون لە توانا و کاری ئامێرەکان .

نۆیەم : کرێی رەسم بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی و ئابووری :

أ. کەشف و مۆڵەتی بیر بۆ دام و دەزگاکانی حکومەت و بیری گشتی بەم جۆرەیە :

١.بڕی (١٥,٠٠٠) دینار بۆ کەشفی شوێنی بیر .

٢. بڕی (٥٠,٠٠٠) دینار بۆ ڕەسمی مۆڵەتی بیر .

ب. کەشف و مۆڵەتی بیر بۆ کەرتی تایبەت .

١. بڕی (١٥,٠٠٠) دینار بۆ کەشفی شوێنی بیر.

٢. بڕی (١٠٠,٠٠٠) دینار بۆ ڕەسمی مۆڵەتی بیر .

ت. کەشفی ئامێری بیر هەڵکەندن و کۆمپرێسەر و ترومپا .

١.بڕی (١٥,٠٠٠) دینار بۆ کەشفی ئامێر .

٢.بڕی (١٠٠,٠٠٠) دینار بۆ بەخشینی مۆڵەت بە مۆڵەتی بیرلێدەر .

دەیەم : سزاکان :

١. هەڵكەندنی بیری بێ مۆڵەت بە ئامێری نووسینگەی مۆڵەت پێدراو بۆ یەكەم جار بە بڕی (٢٥٠,٠٠٠) دوو سەدو پەنجا هەزار دیناری عێراقی سزادەدرێت بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی وئابوری لەگەڵ ڕاگرتنی كاری نووسینگە بۆ ماوەی یەك مانگ .

٢. لە كاتی دووبارە كردنەوەی سەرپێچی بە بڕی (٧٥٠,٠٠٠) حەوت سەدو پەنجا هەزار دیناری عێراقی سزا دەدرێت بە پێی ڕێنمایی وەزارەتی دارایی و ئابووری لەگەڵ ڕاگرتنی كاری نووسینگە بۆ ماوەی شەش مانگ .

٣. لە جاری سێیەمدا مۆڵەتی نووسینگەكەی هەڵدەوەشێتەوە .

٤. بە سەرپێچی كردنی نووسینگە لە خاڵی (١٠) ی بڕگە (حەوتەم) ی ئەم ڕێنماییە ، بۆ ماوەی سێ مانگ ئامێرەكەی ڕادەگیرێت .

٥. بە سەرپێچی كردنی نووسینگە لە خاڵی (٩,٨,٧) ی هەر سێ بەشەكانی بڕگە (هەشتەم) ی ئەم ڕێنماییە بە سێ مانگ ڕاگرتنی ئامێر بۆ یەكەم جار سزا دەدرێت . لە كاتی دووبارە كردنەوەیدا بۆ ماوەی شەش مانگ ئامێرەكەی ڕادەگیرێت . ئەگەر بۆ جاری سێیەم سەرپێچیی كرد ئەوا مۆڵەتەكەی هەڵدەوەشێنرێتەوە .

٦. لە كاتی درەنگ نوێ كردنەوەی مۆڵەتی نووسینگە بۆ هەر مانگێك ئامێرەكەی بۆ ماوەی سێ مانگ ڕادەگیرێت.

٧. مۆڵەت بە بیرێك نادرێت كە پێشتر لەلایەن كەرتی تایبەتەوە هەڵكەندراوە و ڕەزامەندی لایەنانی پەیوەندیداری وەرنەگرتووە بە تایبەتی بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاكان .

یازدەم :

بۆ هەر سزایەك لە سزاكانی بڕگە (دەیەم) ڕاپۆرتێكی تایبەت بە سەرپێچییەكە لە لایەن لیژنەیەك لە بەڕێوەبەرایەتی ئاوی ژێر زەوی پارێزگاكانەوە بەرز دەكرێتەوە بۆ بەڕێوەبەری گشتی ئاوی ژێر زەوی بۆ ڕاستاندن و ڕازی بوون لەسەر سزا دانەكە .

داونزدەم :

هەڵكەندنی بیری ئاو بە پایل قەدەغە دەكرێت و لەكاتی بەكارهێنانی ئەم ئامێرە دەستی بەسەردا دەگیرێت و دەبێتە موڵكی حكومەتی هەرێم .

سێزدەم :

كار بە حوكمەكانی هیچ ڕێنماییەك ناكرێت كە دژ بە حوكمەكانی ئەم ڕێنماییە بێت .

چواردەم :

ئەم ڕێنماییە لە پاش ڕاستاندنی لە لایەن وەزیری كشتوكاڵ و سەرچاوەكانی ئاو وە لە ڕۆژی بڵاوكردنەوەی لە ڕۆژنامەی وەقائعی كوردستان كاری پێدەكرێت .